

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Lapsen tuki varhaiskasvatuksessa OSA 1

Lapsen tuki – tukimateriaalin rakenne

OSA 1

Lapsen tuki
inklusiivisessa
varhaiskasvatuksessa

OSA 2

Tuen toteuttamisen
keskeiset periaatteet

OSA 3

Lapsen tuen
toteuttamisen
prosessimaisuus

OSA 1

Lapsen tuki inklusiivisessa varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatussuunnitelmatasot

Inkluusio periaatteena, arvona ja kokonaisvaltaisena tapana ajatella

- Inklusiivisuus on käsitteenä laaja ja se tulee nähdä **kaikkia lapsia** koskevana ja varhaiskasvatuksen järjestämiseen liittyvänä periaatteena, arvona ja kokonaisvaltaisena tapana ajatella.
- Varhaiskasvatuslaki: *Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista **inklusiivisten periaatteiden mukaisesti**.*
 - Periaatteisiin kuuluu kaikkia lapsia koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys.
- **Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa** inklusion periaatteet läpäisevät koko perusteasiakirjan

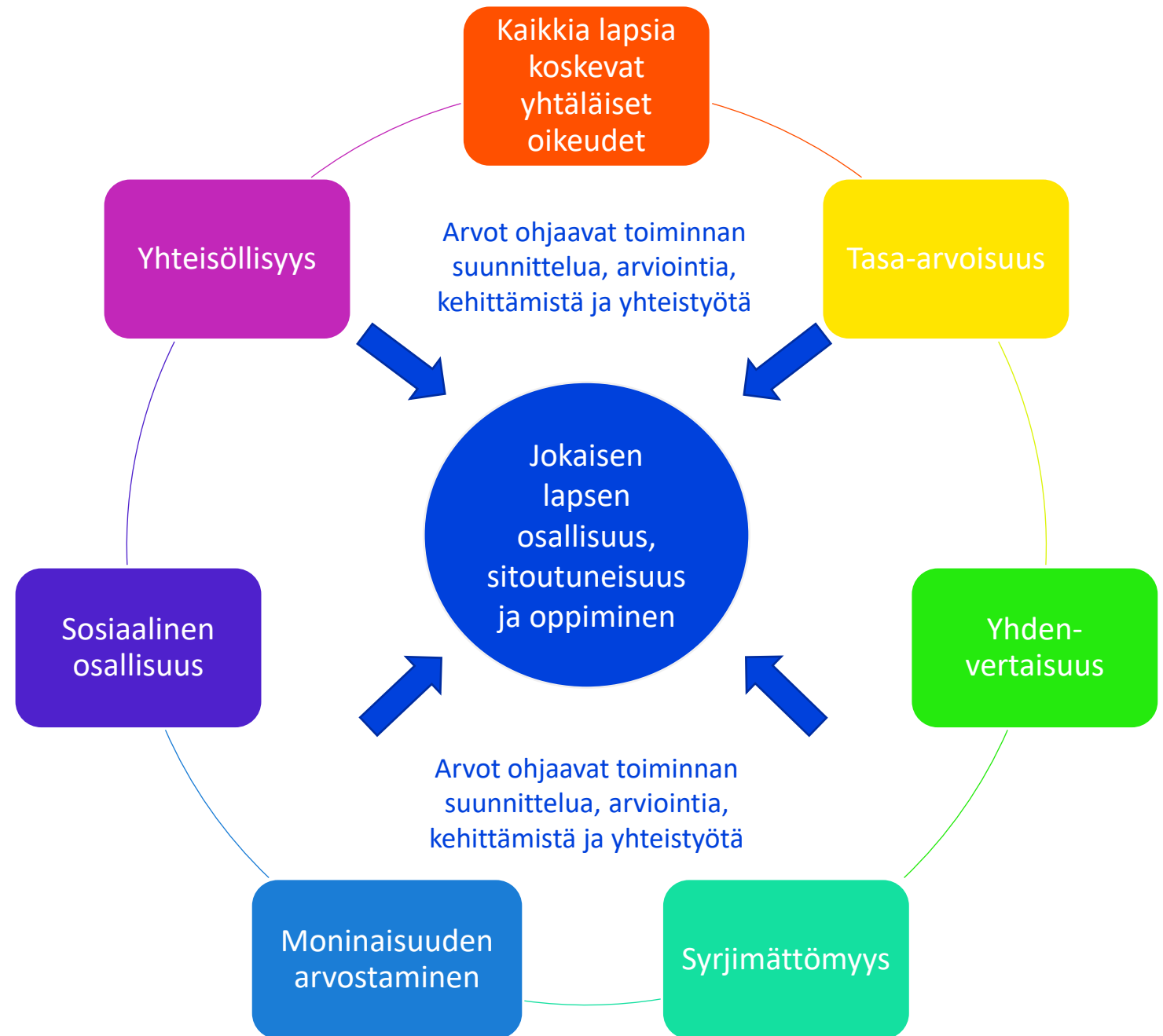
→ Työn tueksi varhaiskasvatuksessa: [Inklusiivisen varhaiskasvatuksen kehittäminen](#)

Pedagogisen toiminnan viitekehys

Inklusiiviset periaatteet varhaiskasvatuksessa

- Inklusiivinen toimintakulttuuri on kasvatuksen ja oppimisen perusta
- Inklusiivinen varhaiskasvatus tukee kaikkien lasten osallisuutta, sitoutuneisuutta ja oppimista sukupuolesta, syntyperästä, kulttuuritaustasta tai muusta ominaisuudesta riippumatta
- Inklusio on arvojen toimeenpanemista ja toteutumista käytännössä
→ rakenteet, prosessit, menettely- ja toimintatavat sekä kokemukset

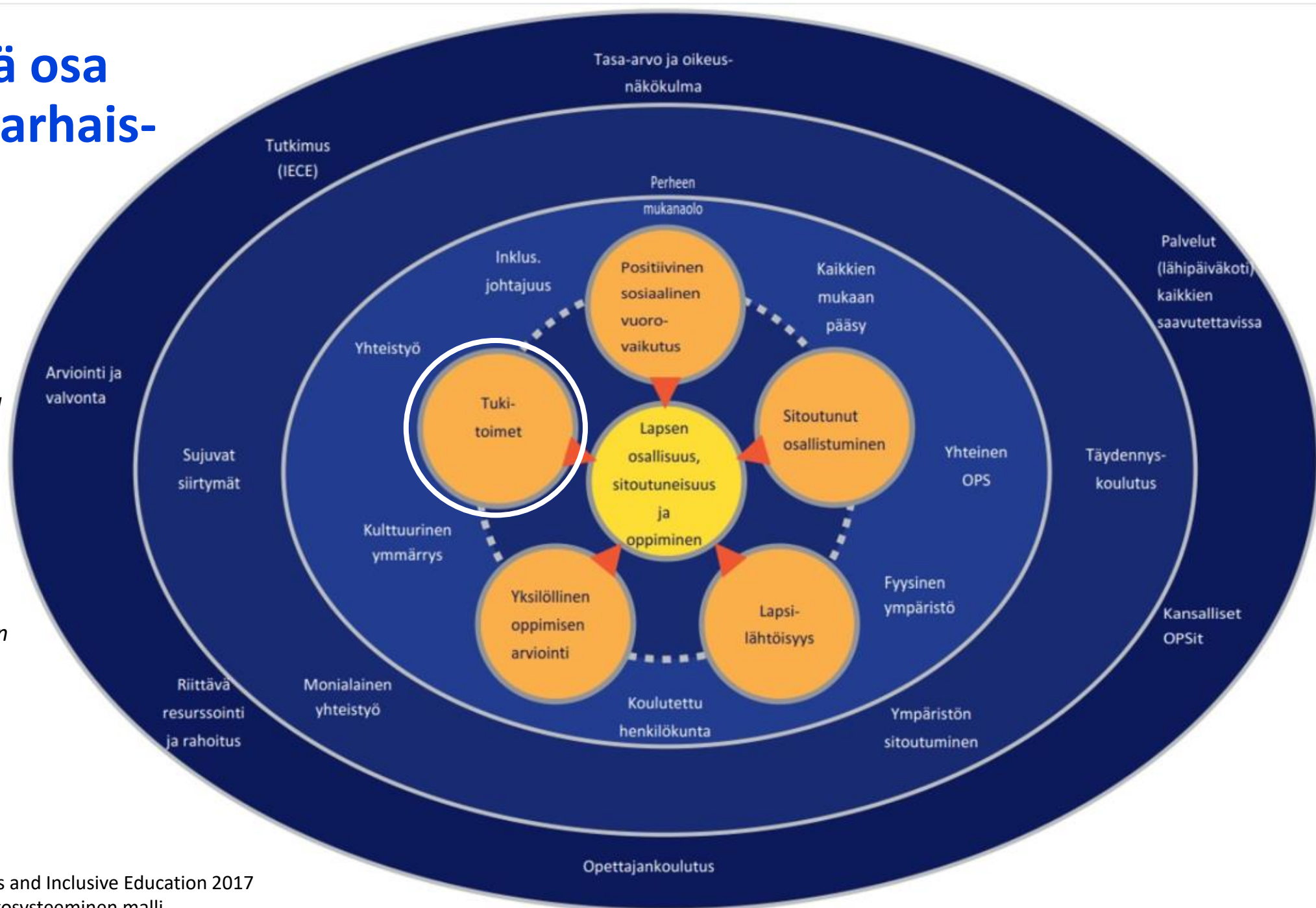
Miten inklusiiviset periaatteet heijastuvat työhösi?

- Miten inklusiiviset arvot ohjaavat työtäsi, esimerkiksi
 - vuorovaikutustasi toisten kanssa
 - suhtautumistasi moninaisuuteen ja erilaisuuteen
 - lapsen edun huomiointia
- Miten perustelet työssäsi tekemiäsi ratkaisuja
 - Ohjaako toiminnan suunnittelua, toteutusta ja arviointia lasten tarpeet?
 - Ohjaako joitain ratkaisujasi tottumus, esimerkiksi ”Näin olen aina tehnyt”, ”Tämä on minun tapani toimia” tai ”En osaa tehdä toisin”.
- Millaista tukea tarvitset omalle työllesi, jotta voit toimia inklusiivisten periaatteiden mukaisesti?

Tuki on tärkeä osa inklusiivista varhaiskasvatusta

”Jokaisella lapsella on oikeus kuulua ryhmään, osallistua yhteiseen toimintaan sekä kasvaa omaan potentiaaliinsa vahvuuksien ja myönteisten oppimiskokemusten avulla yhdessä vertaistensa kanssa. Lapsille tarjotaan sopivia oppimisen haasteita, ja heille turvataan tarvittava tuki.”

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022)

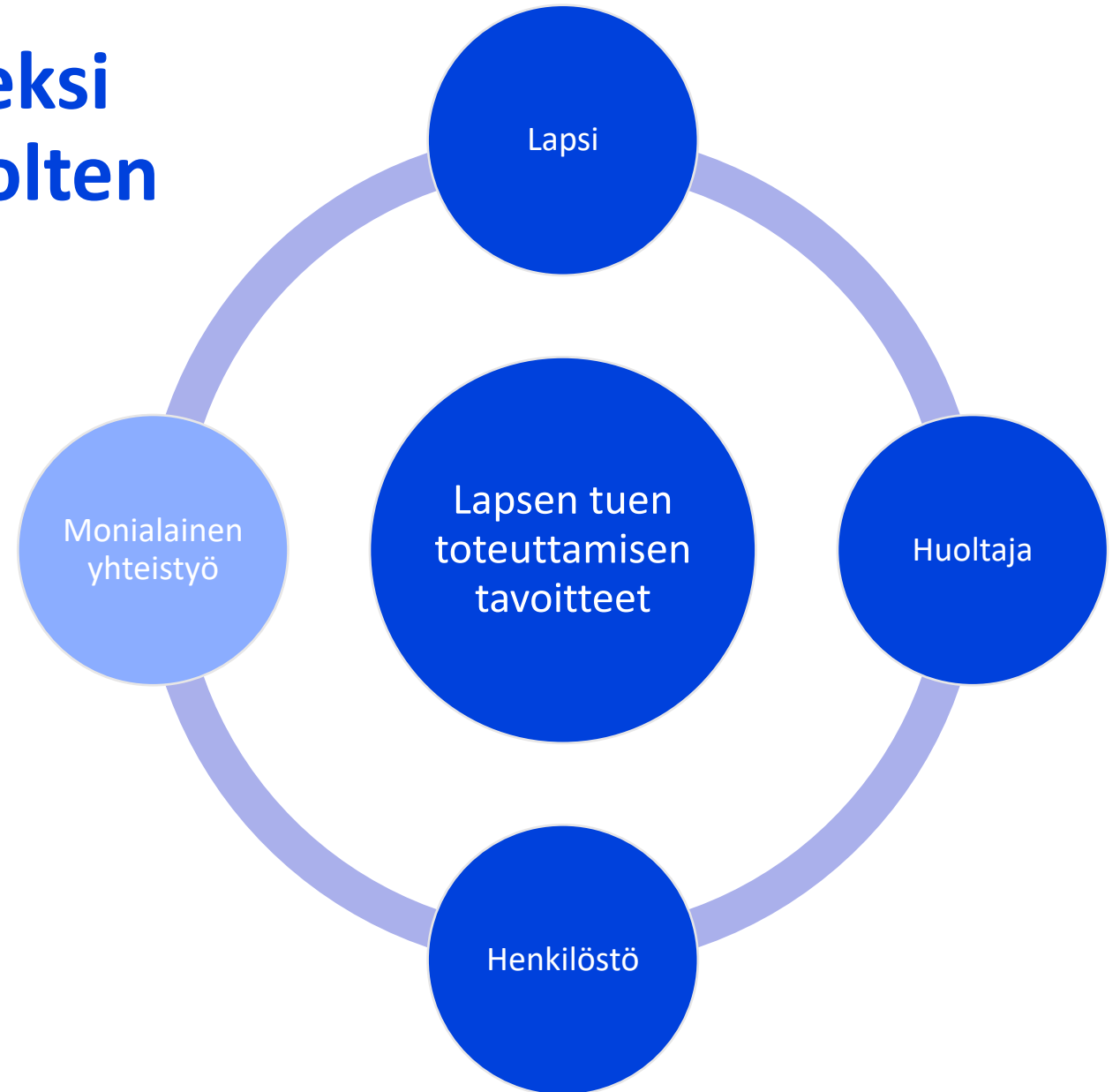
Inkluusio lapsen tuen näkökulmasta

- Varhaiskasvatuksessa huolehditaan siitä, että jokainen lapsi kokee itsensä hyväksytyksi omana itsenään sekä ryhmän jäsenenä.
- Tuki varhaiskasvatuksessa järjestetään yleisenä, tehostettuna ja erityisenä tukena **inklusiivisten periaatteiden mukaisesti**. Jokaisella lapsella on lähtökohtaisesti oikeus saada tukea omassa lapsiryhmässään erilaisin joustavin järjestelyin.
- Tukitoimet suunnitellaan pedagogisesti niin, että lapsen osallisuus, oikeus oppia ja toimia osana vertaisryhmää toteutuvat lapsen edun mukaisesti.
- Tuen suunnittelussa ja toteutuksessa tulee ensisijaisesti käyttää toimintatapoja, joissa lapsen tarvitsema tuki toteutuu osana vertaisryhmää (esim. apuvälineiden käyttö, avustaminen tai veon opetus)

Kuva: Alekski Kuitunen

Lapsen tuen toteuttamiseksi tarvitaan kaikkien osapuolten yhteistyötä

Tuen järjestämistä ohjaavat vastuut ja periaatteet 1/3

- **Varhaiskasvatuksen järjestäjä** päättää tuen järjestämisen käytännöistä, toteuttamisesta, toimintatavoista ja arvioinnista päiväkodissa ja perhepäivähoidossa varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Varhaiskasvatuksen järjestäjä seuraa ja arvioi annettavan tuen vaikuttavuutta ja riittävyttä.
- Varhaiskasvatuksen järjestäjä päättää yhteistyörakenteista, vastuista ja toimintatavoista liittyen huoltajien kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä monialaiseen yhteistyöhön.
- **Toimipaikan johtaja** vastaa varhaiskasvatuksessa annettavasta laadukkaasta tuesta, sen toteutumisesta ja henkilöstön ajantasaisesta osaamisesta lasten tuen tarpeita vastaavalla tavalla. Johtaja huolehtii, että henkilöstö suunnittelee lapsen tuen osana lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa. Suunniteltu tuki arvioidaan lapsen tarpeiden mukaan, vähintään kerran vuodessa.

Tuen järjestämistä ohjaavat vastuut ja periaatteet 2/3

- Lapsella on oikeus **varhaiskasvatuksen erityisopettajan** palveluihin ja opetukseen hänen tuen tarpeensa sitä edellyttäessä.
 - Erityisopettaja osallistuu lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden ja niiden toteuttamisen suunnitteluun ja arviointiin tarvittaessa.
 - Erityisopettajan antama tuki voi olla lapsikohtaista ja/tai ryhmässä toteutettavaa opetusta.
 - Tuki voi olla säännöllistä, osa- tai kokoaikaista. Sitä voidaan toteuttaa samanaikaisopetuksena tai yhteisopettajuutena lapsen ryhmän opettajan kanssa.
 - Erityisopettajan asiantuntemusta hyödynnetään myös henkilöstön ja huoltajien konsultoinnissa.
- **Varhaiskasvatuksen opettajaksi ja/tai varhaiskasvatuksen erityisopettajaksi** kelpoinen henkilö on vastuussa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjattavasta tuen suunnittelusta ja toteuttamisen arvioinnista.

Tuen järjestämistä ohjaavat vastuut ja periaatteet 3/3

- **Perhepäivähoitaja vastaa** ryhmänsä lasten tuen toteuttamisesta.
 - Tuen suunnittelu ja arviointi voidaan tehdä yhteistyössä varhaiskasvatuksen opettajan ja/tai erityisopettajan kanssa.
 - Lapsen edun sitä edellyttäessä, voidaan yhteistyössä huoltajan kanssa keskustella, että lapsi siirtyy päiväkotiin saadakseen tarvitsemaansa tukea.
- Varhaiskasvatuksessa voi olla **lapsi- tai ryhmäkohtaisia avustajia**, joiden tehtävänä on tukea lasta tai lapsia ryhmässä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa toimintaan.
 - Tämä voi myös tarkoittaa esimerkiksi sitä, että avustaja auttaa muita lapsia, kun varhaiskasvatuksen opettaja toimii tukea tarvitsevan lapsen kanssa ja tuo vuorovaikutustilanteeseen lapsen yksilöllisiin tavoitteisiin liittyviä pedagogisia sisältöjä.

Kenen vastuulla on tuen toteuttaminen ja inklusion kehittäminen varhaiskasvatuksessa?

Tuen tarpeen
arviointi

Tuen antaminen

Toimintatapojen
kehittäminen

Toimintakulttuurin
kehittäminen

Päiväkodin ja perhepäivähoidon koko henkilöstö

OSA 1 päättyy tähän

